

§ 192

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Minja Koskelan ym. valtuustoaloitteesta koskien selvitystä vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saamisesta

HEL 2022-005978 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Minja Koskelan ja 15 muun valtuutetun vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saamista koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki teettää henkilökohtaisen avun myöntämisestä selvityksen vuosilta 2019–2022, jossa selviää, kuinka suuri osa kaupungille osoitetuista henkilökohtaisen avun hakemuksista hyväksytään ja kuinka usein ne hakemukset, joita ei hyväksytä, evätään voimavararajauksen perusteella.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että henkilökohtaisen avun myönteiset, osittain myönteiset ja kielteiset päätökset on selvitetty. Käytössä olevien resurssien puitteissa tietoa ei kuitenkaan voida tuottaa siitä, kuinka usein hakemuksen hylkäämisen taustalla on voimavararajaus.

Henkilökohtainen apu

Vammaispalvelulain (380/1987) 8 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Palveluun oikeutetulla vaikeavammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi välttämättömään henkilökohtaiseen apuun. Henkilökohtaista apua voidaan myöntää myös osittain, esimerkiksi tukemaan kodin ulkopuolista asiointia.

Vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua ei myönnetä vaikeavammaisille henkilöille, joiden riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon tukitoimin. Mikäli avun tarve painottuu selkeästi huolenpitoon, hoivaan, valvontaan tai työntekijälähtöiseen hoitoon, ei vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua pääsääntöisesti myönnetä. Tällöin kyseeseen tulee ensisijaisesti omaishoidon tuki, kehitysvammlain mukainen erityishuolto, tukihenkilötoiminta ja/tai muut sosiaali- ja terveyspalvelut.

Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää vaikeavammaiselta henkilöltä sekä kykyä tehdä päätöksiä, jotka liittyvät hänen elämäänsä, että kykyä

ohjata tilanteita ja toimintaa, joissa avustaja työskentelee. Kun henkilökohtaista apua hakevat henkilöt, joilla on muu kuin fyysiseen toimintakykyyn liittyvä vamma (esimerkiksi kehitysvammaiset, aivovammaiset tai autismikirjon henkilöt), on keskeistä henkilön oman tahdon selvittäminen. Oman tahdon selvittämisessä huomioidaan se, että henkilön voi olla vaikeaa ilmaista omaa avun tarvettaan ja henkilö voi käyttää korvaavia kommunikaatiokeinoja.

Henkilökohtaisen avun päätökset

Henkilökohtaisen avun päätöksiä on vuodesta 2019 vuoden 2022 toukokuuhun tehty vuosittain seuraavasti:

- 2019: Myönteisiä päätöksiä 1631 (73,3 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 296 (13,3 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 297 (13,4 % päätöksistä).
- 2020: Myönteisiä päätöksiä 1444 (74,4 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 232 (11,9 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 266 (13,7 % päätöksistä).
- 2021: Myönteisiä päätöksiä 1150 (77,0 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 168 (11,3 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 175 (11,7 % päätöksistä).
- 2022 tammi-toukokuu: Myönteisiä päätöksiä 406 (72,5 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 76 (13,6 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 78 (13,9 % päätöksistä).

Läheskään kaikki päätökset eivät koske voimavararajauksesta tai muista syistä riippuvaa perustavaa oikeutta henkilökohtaiseen apuun. Joillekin asiakkaille tehdään vuosien aikana useita erilaisia lisäpäätöksiä, jotka voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Niissä on kyse esimerkiksi haetuista lisätunneista, eikä siitä että oikeus henkilökohtaiseen apuun hylättäisiin tai myönnettäisiin.

Olemassa olevilla resursseilla ei ole mahdollista selvittää, miten moni hakemuksista on hylätty voimavararajauksen perusteella. Selvitys edellyttäisi yksittäisten päätösten manuaalista läpikäyntiä. Sosiaali- ja terveyslautakunta suosittaa selvityksen toteuttamista kuluvan valtuustokauden aikana siten, että jatkossa voimavararajauksen käyttö hylkäävien päätösten perusteena tilastoidaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että henkilöille pyritään löytämään heidän tarpeitaan vastaavat palvelut. Tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut pyritään turvaamaan myös heille, joiden kohdalla edellytykset henkilökohtaisen avun saamiseksi eivät täyty.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Henkilökohtainen apu mahdollistaa vaikeavammaisen henkilön suoriutumisen tavanomaisista elämän toiminnoista. Henkilökohtaisen avun turvin varmistetaan, että vaikeavammaisen henkilö voi tämän lisäksi esimerkiksi opiskella ja harrastaa.”

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Samuel Adouchief: Lisätään Henkilökohtaisen avun päätökset - otsikon toiseksi viimeisen kappaleen loppuun seuraava:

"Sosiaali- ja terveyslautakunta suosittaa selvityksen toteuttamista kulu- van valtuustokauden aikana siten, että jatkossa voimavararajauksen käyttö hylkäävien päätösten perusteena tilastoidaan."

Kannattaja: puheenjohtaja Daniel Sazonov

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Samuel Adouchiefin vastaehdotuksen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyn vastaehdotuk- sen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Viivi Väänänen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42303
viivi.vaananen(a)hel.fi

Jarmo Salminen, johtava sosiaalityöntekijä, puhelin: 310 44305
jarmo.salminen(a)hel.fi

Jonna Weckström, vammaisten sosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 89545
jonna.weckstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Minja Koskelan aloite_

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Minja Koskelan ja 15 muun valtuutetun vammaisten henkilöiden henki- lökohtaisen avun saamista koskevasta valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki teettää henkilökohtaisen avun myöntämisestä selvityksen vuosilta 2019–2022, jossa selviää, kuinka suuri osa kaupungille osoitetuista henkilökohtaisen avun hakemuksista hyväksytään ja kuinka usein ne hakemukset, joita ei hyväksytä, evätään voimavararajauksen perusteella.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että henkilökohtaisen avun myönnteiset, osittain myönnteiset ja kielteiset päätökset on selvitetty. Käytössä olevien resurssien puitteissa tietoa ei kuitenkaan voida tuottaa siitä, kuinka usein hakemuksen hylkäämisen taustalla on voimavararajaus.

Henkilökohtainen apu

Vammaispalvelulain (380/1987) 8 §:n mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vammaansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Palveluun oikeutetulla vaikeavammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi välttämättömään henkilökohtaiseen apuun. Henkilökohtaista apua voidaan myöntää myös osittain, esimerkiksi tukemaan kodin ulkopuolista asiointia.

Vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua ei myönnetä vaikeavammaisille henkilöille, joiden riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon tukitoimin. Mikäli avun tarve painottuu selkeästi huolenpitoon, hoivaan, valvontaan tai työntekijälähtöiseen hoitoon, ei vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua pääsääntöisesti myönnetä. Tällöin kyseeseen tulee ensisijaisesti omaishoidon tuki, kehitysvammalain mukainen erityishuolto, tukihenkilötoiminta ja/tai muut sosiaali- ja terveyspalvelut.

Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää vaikeavammaiselta henkilöltä sekä kykyä tehdä päätöksiä, jotka liittyvät hänen elämäänsä, että kykyä ohjata tilanteita ja toimintaa, joissa avustaja työskentelee. Kun henkilökohtaista apua hakevat henkilöt, joilla on muu kuin fyysiseen toimintakykyyn liittyvä vamma (esimerkiksi kehitysvammaiset, aivovammaiset tai autismikirjon henkilöt), on keskeistä henkilön oman tahdon selvittäminen. Oman tahdon selvittämisessä huomioidaan se, että henkilön voi olla vaikeaa ilmaista omaa avun tarvettaan ja henkilö voi käyttää korvaavia kommunikaatiokeinoja.

Henkilökohtaisen avun päätökset

Henkilökohtaisen avun päätöksiä on vuodesta 2019 vuoden 2022 toukokuuhun tehty vuosittain seuraavasti:

- 2019: Myönteisiä päätöksiä 1631 (73,3 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 296 (13,3 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 297 (13,4 % päätöksistä).
- 2020: Myönteisiä päätöksiä 1444 (74,4 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 232 (11,9 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 266 (13,7 % päätöksistä).
- 2021: Myönteisiä päätöksiä 1150 (77,0 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 168 (11,3 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 175 (11,7 % päätöksistä).
- 2022 tammi-toukokuu: Myönteisiä päätöksiä 406 (72,5 % päätöksistä), osittain myönteisiä päätöksiä 76 (13,6 % päätöksistä) ja kielteisiä päätöksiä 78 (13,9 % päätöksistä).

Läheskään kaikki päätökset eivät koske voimavararajauksesta tai muista syistä riippuvaa perustavaa oikeutta henkilökohtaiseen apuun. Joillekin asiakkaille tehdään vuosien aikana useita erilaisia lisäpäätöksiä, jotka voivat olla myönteisiä tai kielteisiä. Niissä on kyse esimerkiksi haetuista lisätunneista, eikä siitä että oikeus henkilökohtaiseen apuun hylättäisiin tai myönnettäisiin.

Olemassa olevilla resursseilla ei ole mahdollista selvittää, miten moni hakemuksista on hylätty voimavararajauksen perusteella. Selvitys edellyttäisi yksittäisten päätösten manuaalista läpikäyntiä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että henkilöille pyritään löytämään heidän tarpeitaan vastaavat palvelut. Tarvittavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut pyritään turvaamaan myös heille, joiden kohdalla edellytykset henkilökohtaisen avun saamiseksi eivät täyty.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Henkilökohtainen apu mahdollistaa vaikeavammaisen henkilön suoriutumisen tavanomaisista elämän toiminnoista. Henkilökohtaisen avun turvin varmistetaan, että vaikeavammaisen henkilö voi tämän lisäksi esimerkiksi opiskella ja harrastaa.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle Minja Koskelan ja 15 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien selvitystä vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saamisesta. Lausuntoa on pyydetty 13.9.2022 mennessä.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Viivi Väänänen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42303

viivi.vaananen(a)hel.fi

Jarmo Salminen, johtava sosiaalityöntekijä, puhelin: 310 44305

jarmo.salminen(a)hel.fi

Jonna Weckström, vammaisten sosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 89545

jonna.weckstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Minja Koskelan aloite_

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 30.08.2022 § 172

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.08.2022 § 143